

ZHRNUTIE – SPRÁVA O STAVE PORUŠOVANIA PDV NA ROK 2019

▶ Význam práv duševného vlastníctva, ich porušovanie a boj proti falšovaniu a pirátstvu

V tejto správe sú zhrnuté zistenia z výskumu z uplynulých rokov, ktorý uskutočnil Úrad Európskej únie pre duševné vlastníctvo (EUIPO) prostredníctvom Európskeho strediska pre sledovanie porušovania práv duševného vlastníctva (ďalej len „stredisko“) a ktorý sa týkal miery, rozsahu a hospodárskych dôsledkov porušovania práv duševného vlastníctva (PDV) v EÚ. V správe sa pozornosť venuje predovšetkým dôkazom o ekonomickej hodnote práv duševného vlastníctva v ekonomike EÚ, miere využitia tejto hodnoty, mechanizmom jej narúšania a opatreniam, ktoré boli prijaté ako odpoveď na tieto problémy.

V štúdií, ktorá sa uskutočnila v partnerstve s Európskym patentovým úradom (EPÚ), úrad EUIPO zistil, že celkový príspevok odvetví intenzívne využívajúcich PDV do ekonomiky EÚ predstavuje približne 42 % HDP (5,7 bilióna EUR) a 28 % zamestnanosti (plus ďalších 10 % vo forme nepriamych účinkov na zamestnanosť v odvetviach, ktoré intenzívne nevyužívajú PDV). Uvedené odvetvia takisto vytvárajú obchodný prebytok na úrovni približne 96 miliárd EUR v ostatnom svete a platia svojim zamestnancom o 46 % vyššie mzdy ako iné odvetvia.

Z dôvodu vysokých ziskov spojených s právami duševného vlastníctva predstavuje ich porušovanie lukratívnu trestnú činnosť, ktorá pre majiteľov práv a hospodárstvo vo všeobecnosti znamená veľké straty.

V spoločnej štúdií úradu EUIPO a OECD z roku 2019 sa odhaduje, že straty z dôvodu porušenia PDV v medzinárodnom obchode v roku 2016 sa mohli rovnať 3,3 % svetového obchodu. Odhaduje sa, že falšovaný tovar tvorí až 6,8 % dovozu do EÚ, resp. 121 miliárd EUR ročne. Uvedené číselné údaje sú podstatne vyššie ako tie, ku ktorým obe organizácie dospeli v štúdií v roku 2016, čo svedčí rastúcej závažnosti tohto problému za posledné roky.

V súbore odvetvových štúdií úrad EUIPO odhadol ušlé tržby v 11 odvetviach v EÚ v dôsledku falšovania (priamo v analyzovaných odvetviach a v rámci ich dodávateľského reťazca). Celkové straty boli vyčíslené na viac ako 92 miliárd EUR ročne v období od 2012 – 2016.

Veľký zisk, mierne trestné sadzby a vysoká návratnosť investícií tvoria spolu stimuly pre zločinecké skupiny, aby sa zapájali do falšovania. S napredujúcim vývojom technológií a distribučných reťazcov a stále rozmanitejšími falšovanými výrobkami sa spôsob činnosti zločineckých zoskupení stáva čoraz komplexnejší.

Obchodné modely, ktoré si osvojili falšovateľia, vo veľkej miere využívajú internet na distribúciu svojich výrobkov a na podporu distribúcie a spotreby nelegálneho digitálneho obsahu. Internetové stránky, na ktorých sa predáva falšovaný tovar, majú prospech z ďalších príjmov z reklamy z tzv. vysokorizikových reklám, ako je reklama pre dospelých, reklama na hazardné hry a malvér, a paradoxne z reklamy legitímnych značiek, ktoré potom dvojako trpia propagovaním týchto stránkach (poškodzovaním vlastnej značky a zaručovaním dôveryhodnosti hosťiteľskej webovej stránky).

Okrem analyzovania ponuky falšovaných tovarov a pirátskeho obsahu úrad EUIPO študoval aj dopyt, čiže postoje občanov EÚ k právam duševného vlastníctva a ich ochotu zapojiť sa do spotreby tovarov a služieb porušujúcich PDV. Nižšie ceny, jednoduchá prístupnosť a nízka miera spoločenského nesúhlasu spojeného s takýmito nákupmi patria medzi stimuly pre spotrebiteľov, aby kupovali falšovaný tovar a získali nelegálny prístup k obsahom chráneným autorským právom.

V reakcii na tento vývoj úrad EUIPO spolu s verejnými a súkromnými partnermi zaviedol a presadil niekoľko opatrení na riešenie uvedených problémov. Opatrenia siahajú od poskytovania informácií vlastníkom práv o meniacom sa prostredí porušovania práv, cez spoluprácu s Europolom na zlepšení odpovede na trestnú činnosť v oblasti duševných práv. A v neposlednom rade spolufinancovaním špecializovaného útvaru pre trestnú činnosť v oblasti DV v rámci Europolu, ako aj podporovaním Európskej komisie (GR pre obchod) pri riešení ponuky falšovaných tovarov v tretích krajinách a pomocou malým a stredným podnikom (MSP), aby chránili svoje práva, až po poskytovanie informácií občanom o ponuke legálne prístupného digitálneho obsahu a o hospodárskom a informácií o spoločenskom dosahu kupovania falšovaných tovarov, či ilegálneho prístupu k digitálnemu obsahu.

